

78 Ecce piæ oblationes censentur dari ad justam sustentationem Ministrorum, qui curam spiritualem offerentis populi sustinent. Hinc in Cathedrali Ecclesia potius Archipresbytero, quam Episcopo, Vicario perpetuo potius in aliis Parochialibus Ecclesiis, quam primitivo Pastori vindicantur.

79 Si constet tamen de alia intentione offerentium, cessat jus commune Parochiale. Hac occasione passim consuetudo invaluit, quod oblationes, quæ colliguntur per Magistros fabricæ, vel quæ offerunt in truncis expositis Sacelli; vel quæ fiunt ad imagines, & Reliquias Sanctorum, particulari illi usui destinatæ censeantur. Statuit ann. 1639. Synodus Namurcensis (a): *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesiis Parochialibus, & capellis in eisdem constructis, ad eos pertineant, qui hactenus illas ex antiqua consuetudine perceperunt. Et ubi consuetudine nihil introductum est, Pastor solus habeat oblationes, quæ fiunt ad majus altare, & ad altaria dictarum Capellarum, non habentium Mamburnum particularem; si quæ vero dictarum capellarum Mamburnum habent, oblationes soli capelle cedant; quemadmodum etiam Confraternitatibus Confraternitatum oblationes.*

80 Hac occasione sat vulgare est, quod illarum piarum eleemosynarum collectio, dispensatio, & administratio aliis etiam laicis economiæ gratia, præterito Parocho, committatur. Præcipit tamen Synodus Namurcensis (b), ut reddatur computus omnium Collectarum, etiam Confraternitatum, & quocunque alio titulo, vel nomine fiunt per Mamburnos in Ecclesia præsentis Parocho, & Magistratu loci.

* 81 In morali doctrina quid pro coronide totius hujus argumenti elegantius facit, quam Clero ad justum usum decimarum, & oblationum regulas, & exempla frugalis vitæ commendare? Refert Palladius de Sancto Chrysostomo (c): *Frugi erat nimium, deliciarumque omnino adversarius, sacrilegium existimans, si quid in ejusmodi impenderetur. — Suspiciens autem & mensæ tumultus, & impensarum magnitudinem, exhorruit rem. De S. Augustino narrat Possidius (d): Mensa usus est frugali, & parca, quæ quidem præter olera, & legumina, etiam carnes aliquando, propter hospites, vel etiam infirmiores quosque continebat; cochlearibus tantum argenteis utens: cætera vasa, quibus mensæ ferebantur cibi, vel testea, vel lignea, vel marmorea erant. Quid æquius rationibus S. Hieronymi? (e) Si in Apostolorum, relinquorumque SS. Sa-*

(a) Synod. Namurc. tit. 17. (b) Ibid. (c) Pallad. in vit. S. Chrys. c. 1. (d) Possid. in vit. S. Aug. c. 2. (e) S. Hier. Michæ. c. 20.

cerdotum numero sumus, non solum sermonem imitemur, sed conversationem quoque & abstinenciam amplectamur: sanctum utique & Apostolicum ministerium est, de decimis, oblationibus, in quantum frugalem vitam superat, viduis, & pauperibus ministrare. Inquit Concilium Parisiense VI. (a) *Quam moderata autem discretio frugalis vitæ in vestium cultu, & mensæ apparatu Sacerdotibus tuenda sit, dicta B. Gregorii in expositione Evangeliorum, & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosii plenissime docent,*

TIT. XVII.

De Portione Congrua Pastorum.

CAP. I.

De Origine Parochorum Primitivorum, & Vicariorum Perpetuorum.

1 Discertis decimis successit & divisio tituli Parochialis, qua sæpe Pastoribus, qui curam animarum substinebant, fere nihil, aut satis exiguum ex proventibus ecclesiasticis ad frugalem vitæ sustentationem relinquebatur. Sic enim inter illa sæcula, quibus aliquando laici decimas, & Ecclesiarum possessiones invadebant, emersit quædam distinctio inter Ecclesiam, & altare: ut nomine Ecclesiæ temporalia, quæ laici sibi arrogarunt, significarentur, quia Altaris nomen Sacramentorum administrationem, reliquas sacerdotales functiones complecti censebatur. Hac occasione scripsit S. Abbo Abbas Floriacensis ad Reges Galliæ: *Certe charissimi Principes nec catholice vivimus, nec catholice loquimur. — Est etiam alius error gravissimus, quo fertur Altare esse Episcopi, & Ecclesiam alterius cujuslibet Domini &c.*

2 Exemplum laicorum & suum facere Monasteria, & Capitula, quæ decimas, & Ecclesias è laicorum manibus receperunt. Inde invaluit, quod Monachi, & Canonici sæpe Episcopo census in mutatione eorum Presbyterorum, qui auctoritate Episcopi curæ præficiendi erant, in signum recognitionis stipularentur, vel offerrent. Placuit hunc usum redemptionem Altarium dicere, cujus meminit Urbanus II. in Decreto Gratiani cap. 4. I. quest. 3.

3 Successu temporis Capitula, & Monasteria ex illa unione Ep. Van-Espen T. II. Dd ne

(a) Conc. Paris. VI. c. 19.

ne Ecclesiarum sibi arrogarunt Jus Patronatus in ordine ad nominationem, & præsentationem Sacerdotum, qui curam animarum in unitis illis Ecclesiis Parochialibus ab Episcopo suscepturi essent, quia sine consensu Episcopi Pastores illi institui nequissent. *c. 6. XVI. q. 2.*

4 Hos inde institutos, vel substitutos Pastores Vicarios dicere placuit. Aliquando sat vulgare fuit, quod Monasteria, & Capitula Vicarios, utpote ad nutum amoviles præligerent, ut ad suum obsequium promptiores, aut & minori stipendio contentos haberent. Synodus Moguntina (a) ann. 1225. hac occasione queritur: *Enormis quædam consuetudo in quibusdam Allemanniæ partibus contra canonicas Sanctiones invaluit, ut ponantur in Ecclesiis conductarii Sacerdotes, Vicarii temporales &c.*

5 Enimvero inter cætera Concilia diserte Concilium Lateranense IV. decreverat, ut, si Ecclesia Parochialis aliqua sit annexa majori dignitati, cum iis, qui eam obtinet nequeat Parochiali Ecclesiæ personaliter deservire, *in ipsa Ecclesia Parochiali idoneum "et perpetuum" habeat Vicarium canonicè institutum.* Refert. *c. 30. de Præb.*

6 Hoc exemplo præcipit Synodus Tridentina (b): *Beneficia Ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, Beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuo unita, aut annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum quotannis visitentur, qui sollicitè providere procurent, ut per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur animarum cura laudabiliter exerceatur.*

7 In Gallia regio edicto de ann. 1686. cavetur, ut in omnibus Parochialibus Ecclesiis instituantur Vicarii perpetui exemptis illis, quæ Monasteriis, & Communitatibus sunt incorporatæ, ut per eorum regulares Presbyteros deserviantur, aut quibus suffragatur immemorabilis possessio, quod per Vicarios temporales ab Episcopis, aut Archiepiscopis approbatos administrantur.

8 Vicarii perpetui nonnisi nomine à Parochis differunt. Revera enim beneficium in proprium titulum habent, ut hæud à suis Principalibus in officiis, functionibus, & juribus sacerdotalibus dependeant. *Clem. un. de Offic. Vicar.*

9 Sic & Parochi primitivi nonnisi nomine, & aliquando quoad jura quædam honorifica Parochi sunt, ut ipsum totum

(d) Synod. Mogunt. c. 12. (b) Trid. sess. 7. c. 7.

tum jus Parochiale, quatenus sacras functiones spectat, penes Vicarium perpetuum stet, ut huic inde justa sustentatio debeat, quæ inde congrua sustentatio, *c. 12. in Præb.* alibi portio congrua, *c. 4. Regul. in 6.* nonnunquam portio competens vocatur, *cap. 2. de Decim. in 6.*

10 Concilium Tridentinum portionem congruam ad eam quantitatem æstimant (a), ut *Rectoris ac Parochiæ necessitatibus decenter sufficiat.* Quippe hæc sufficientia ut plurimum ex temporum, locorum, laborum, Coadjutorum, & ipsorum proventuum diversitate dijudicanda est.

11 Hinc alibi sacra Synodus Ordinariorum arbitrio relinquit, ut vel tertiam partem fructuum, vel majorem, minoremve, etiam super re certa assignanda, quantitatem pro portione congrua deputent, quatenus animarum cura laudabiliter exerceatur.

12 Quid frequentius, quam quæd latitudo Parochiarum, vel numerus Parochiarum exigat plures Sacerdotes adscisci ut curam animarum laudabiliter exerceatur? Oportet ergo portionem assignandam congruere non tantum necessitatibus, & sustentationi Vicarii perpetui, sed & horum Presbyterorum, qui requiruntur, ut juxta Tridentinum (b) Decretum cura animarum laudabiliter exerceatur.

13 Sic quacunque occasione contigat, quod vel pretia rerum augeantur, vel numerus Parochianorum succrescat, ut pluribus Sacerdotibus ad administranda sacramenta, & reliquum cultum divinum rite celebrandum opus sit, justus locus est augendæ portionis congruæ. In reliquis abusus apparet, quod pro numeroso populo sufficere credatur, ut pro diebus dominicis, & festis ex vicina advocetur unus, vel alter Sacerdos ad Missam matutinam dicendam. Enimvero populosioris Parochiæ necessitatibus juxta evangelicas, & canonicas rationes uberiore labore consulere oportet.

14 Quum compertum esset, per incorporationem Ecclesiarum, quæ Monasteriis & Capitulis facta est, decimas, aliosque proventus ab Ecclesiis Parochialibus abstractos fuisse, ut Vicario Parochiali plerumque congrua sustentatio deesset, præcepit Concilium Tridentinum (c), ut in Parochialibus Ecclesiis, quarum fructus tam exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere, curet Episcopus, quatenus vel per beneficiorum (non tamen Regularium) unionem vel per primitiarum, & decimarum assignationem, aut per Parochianorum symbola, ac collectas, aut qua commodiore ei vide-

(a) Trid. sess. 24. c. 13. sess. 7. c. 7. (b) Trid. sess. 21. c. 4.

(c) Trid. sess. 24. c. 13.

Cap. 2.
De Deter-
min. port.
congr.

Cap. 3.
Unde port.
Cong. de-
sumend.

bitur ratione, tantum redigatur, ut pro Rectoris, ac Parochiæ necessitate decenter sufficiat.

15 En hunc justum ordinem? Primo ex ipsis proventibus Ecclesiæ tantum assignandum est Vicario, ut ipse commode sustentari, & debita onera possit supportare. In unionibus, & incorporationibus hæc solet adjici clausula; *Reservata tamen de fructibus, redditibus, & proventibus, juribus, obventionibus pro Vicario perpetuo, in iis instituendo, congrua portione, ex qua idem Vicarius congrue sustentari valeat, jura episcopalia solvere, & alia sibi incumbentia onera supportare.*

16 Si huic reservationi locus non sit, providendum ei est per beneficiorum simplicium unionem, utpote vicinorum. Defectu horum recurrendum est ad assignationem primitiarum, & oblationum, que jure ad Parochum spectant. His excusis Decimatores ad collationem vocantur. Denique his deficientibus locus est, ex symbolis, & collectis Parochianorum tantum colligendi, quantum necesse est. Æquissimum est, quod Principes compellendo populo ad conferenda symbola locum non concedant, nisi reliquis mediis deficientibus, quia quousque vel decimæ, vel alii proventus, qui ex sua origine alendo Altaris Ministro destinantur, sufficient, præstat hos, & illas insubsidium, quia res transit cum suo onere, vocare, quam plebem novo exactionum onere premere.

Cap. 4.
Quo Ord.
Decimat.
voceat.

17 In excussione decimarum divisioni, ordinique locus est, quia diversæ species sunt decimarum, quarum quædam speciali titulo juri Parochiali vindicantur præ reliquis. Sic Novales præ antiquis, minutæ præ grossis peculiaribus Parocho reservantur.

18 Quousque laici decimas possidebant, plerumque tertia pars Parochorum sustentationi relicta est. Invalescentibus incorporationibus cæperant aliquando Monasteria, & Capitula hanc tertiam partem vel seorsim, vel una cum integro proventu impetrare. Quid igitur æquius, quam ut hæc tertia pars in computu portionis congruæ primas ferat, quia res transit cum suo onere.

19 Pastores primitivi plerumque præ reliquis ad congruam portionem tenentur, quia solent possidere ipsas Ecclesias Parochiales cum decimis, & proventibus, sub expressa conditione assignandi Vicario congruam sustentationem. Præcipit Clemens V. Episcopis, ut ante admissionem præsentationis Patronos cogant ad congruam Præsentato sustentationem ex redditibus Ecclesiæ assignandam; aut ipsi, si Patroni infra præscriptum terminum huic officio defecerint, justam quotam definiant. *Clem. 1. de Jur. Patr.*

Præ-

20 Præstitisset procul dubio, ut dispensatio decimarum, vel saltem illius trientis penes Prælatos, & Pastores integra perstitisset, ut, si quid supra sustentationem Ministrorum redundasset, potuisset per modum eleemosynæ Monasteriis, & Capitulis per temporum intervalla erogari, quam quod sæpius oporteat, Vicarios, & Ministros altaris competentiam suam à Monasteriis, & Capitulis, quæ sine labore fere alienas decimas tenent, emendicare. Id reliquum est, ut illi possessores decimarum semper maneant ad justam portionem Parochis, quorum decimas tenent, subministrandam obstricti, quia res transit cum suo onere. Enimvero quis titulus eleemosynæ Monasteriis, & Capitulis suffragari videretur, si ipsi Parochi, quorum decimas per incorporationes nacti sunt, ad inopiam inde reciderint? Statuit ann. 1080. Concilium Julibonense (a): *Quæ vero superabundant, in usus Monasterii per modum eleemosynæ Abbas habeat.*

21 Laici, qui decimas infeudatas possident, ægrius ad conferendam portionem congruam vocantur, quia hæc decimæ patrimoniales censentur, ita tamen, ut, si ad Ecclesiam, vel ad corpus aliquod ecclesiasticum pure, & simpliciter revertantur, recipere primogeniam suam naturam mereantur, nisi cum onere seu nexu feudali, quod erant apud laicos, Ecclesiæ restituantur, quo casu semper manent feudales.

22 Causa portionis congruæ jure alimentationis censetur, ut eam summarie, & provisionaliter, si dilatione opus est, decidi oporteat. Juxta Decretum Synodi Mechliniensis P. II. (b) *Si contingat oriri aliquam difficultatem Pastoribus in assignanda judicio Episcopi canonica portione, iidem Episcopi, seu eorundem Vicarii, aut Officiales summarie, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, audita nuda petitione Parochiorum, & eorum, quorum interest, responsione, & facta de super summaria informatione, quod ipsis Parochis deesse compererint, ad summam superius taxatam per modum provisionis adjudicabunt; & appellatio executionem non suspendat.*

23 In Belgio Principes Albertus (c), & Isabella ad Synodum Mechliniensem declararunt, suam esse mentem, ut, si Ordinarii essent defectuosi in assignanda congrua portione Pastoribus, eo casu Pastores possint recurrere ad Concilium Regium suæ respective Diocesis, ut super eorum querelis provideretur, præsertim per interventionem Officii Fiscalis, si necesse sit.

24 Hinc nec transactione, nec compensatione, nec re-

(a) Conc. Julibon. c. 12. (b) Synod. Mec. Tit. 17. c. 4. (c) Edict. Princip. art. 16.

Cap. 5.
Caus. Post.
Congr.

demptione tollitur, si gravis appareat læsio, quia de alimentis propria auctoritate transigi nequit, nisi transactio auctoritate Superiorum fuerit confirmata. *L. 8. ff. de Trans.*

25 Et vero, si portio congrua per transactionem publicam constituta successu temporis fieret insufficientis, indubie non obstante auctoritate transactionis publicæ augeri poterit, & debebit, (a) quia os bovi trituranti non potest alligari.

26 Concilium Tridentinum inter reliqua remedia proposuit (b), portionem congruam in re certa assignanda constitui posse, ut v. g. certa quantitas granorum, aut pecuniarum ad justam sustentationem præstaretur Pastori. Et vero id saluberrimum videri posset, exemplo Orientalis Ecclesiæ, in qua, missis decimis, publica tributa penduntur sacris Ministris, ut ad votum S. Chrysostomi (c), adjectis curis rerum temporalium, se totos divino ministerio, & orationi exemplo Apostolorum dare possint.

27 Enimvero hæc portio in certa granorum, aut numerum quantitate abhinc nec fertilitate fructuum augetur, nec sterilitate, aut alio casu minuitur, etsi designata quantitas ex certo fundo solvenda fuerit, quia illa fundi mentio non taxationis, sed demonstrationis causa facta censetur. *L. 12. ff. de Aliment.*

Cap. 6.
Quæ in
port. Cong.
comput.

28 Hac occasione, si illa quantitas vel granorum, vel numerum, aut deest, aut non æquat portionem congruam, computi reliquorum proventuum locus est. Præcipit Synodus diocesana Mechliniensis (d), ut quilibet Pastor de congrua portione summarie, & de plano provideri sibi desiderans, ante omnia exhibeat — libellum supplicem, in quo contineatur; cuive annexa sit plena, eaque particularis, & proprio juramento firmata declaratio bonorum, quæ ratione Ecclesiæ Parochialis ipsius competunt; neque certi tantum fructus, & emolumenta exprimantur, sed in certa quoque, & accidentalia trium; aut quatuor continuorum annorum ultimo præteritorum, utpote illa, quæ ad certam summam communibus tribus, vel quatuor annis ultimis præteritis redigi possunt.

29 Quippe duplex genus illorum incertorum proventuum distingui solet. Primum est, quod incertas plane, & à populi plena libertate prudentes oblationes continet, nimirum illas, quæ in administratione Sacramentorum fiunt. Hæc enim, quia libero arbitrio cuiusque relictæ sunt, in certam summam redigi nequeunt. Præstaret, ut exemplo S. Caroli hæc obventiones

(a) 1. Cor. 9. (b) Trid. sess. 7. c. 7. (c) S. Chrys. hom. 37. in Matth. (d) Synod. Mechlin. tit. 16. cap. 4.

nes in Sacramentorum administratione etiam in via simplicis oblationis expungerentur, quia non raro populo quandam suspicionem quæstus ingerunt Ecclesiastici.

30 Aliud genus est earum erogationum, quæ quidem ex sua origine simplices quondam videbantur; paulatim tamen titulo laudabilis consuetudinis in taxata jura transierunt, ut etiam per viam exactionis populus ad eas cogi possit aliquando, qualia sunt jura funeralia. Procul dubio optandum esset, ut & id genus proventuum ad simplicem oblationem reduci posset.

31 Hi ergo proventus, cum non omnino à populi arbitrio dependeant, & tanquam taxata jura pastoralia annotari soleant, non ita incerta sunt, nec tot mutationibus obnoxia: unde de his proventibus intelligendæ sunt Synodi, dum in taxanda portione congrua rationem habere volunt accidentium, quæ ad certam summam communibus tribus, vel quatuor annis ultimo præteritis redigi possunt. Addit tamen Rebuffus: Sed non ita exacte computabuntur, sicut certa, nec eorum valor cum omni rigore imputari debebit, ne Parochus necessitate quodammodo coactus teneatur illos proventus cum nimio rigore ac proin non sine avaritiæ nota exigere.

32 Procuratores Regii Caroli IX. Concilio Tridentino (a) suggesserunt, ut à sacerdotali Ordine sordes omnes, & omnis avaritiæ labes procul expellantur; nec ullo prætextu pro rebus divinis quidquam exigatur; curet Episcopus aut per unionem beneficiorum, aut per assignationem decimarum &c. necessariis Ministris de congrua portione provideri.

33 Congruam portionem petere non tantum Vicarii est, sed & Parochianorum, quorum interest, ea mediante idoneum Pastorem mereri, aut & eum adigere ad necessarios, Ministros, & Cooperatores assumendos, ut curam laudabiliter exerceatur.

34 Hæc cognitio, & definitio tum jure Decretalium, tum Decreto Concilii Tridentini refertur ad Ordinarium loci, etiam adversus exemptos, quia Episcopi est, sive ex officio, sive ad instantiam, & querelam Actorum, Pastori de congrua sustentatione providere. *cap. 1. de Præb. in 6. Trid. sess. 7. cap. 7. & sess. 24. cap. 13.*

35 In praxi tamen alibi invaluit, quod Judex laicus incidenter saltem, & personaliter de ea cognoscat, ob id maxime, ut executio promptiorem exitum per decisionem possessori obtineat, quia in possessorio omnia merita causæ ita exhauriuntur,

Cap. 7.
De Jud.
port. Cong.

(a) Pro Reform. Trid. art. 16.

tur, ut vix aliquid in petitorio coram Iudice ecclesiastico supersit proponendum.

36 Si causa spectet decimarum infenatarum collationem, moribus hodiernis sibi privative etiam in petitorio vindicat tribunal Regium, quia decimæ infenatæ veluti patrimoniales censentur, ut portio congrua ex eis desumenda quasi pars illarum spectetur.

Cap. 8.
De Dom.
Paroch.

37 Ex regulis juris civilis alimentis legatis non tantum cibaria, & vestitus, sed & habitatio debetur, quia inquit Javolenus, sine his ali corpus non potest. Refert. L. 6. ff. de Aliment. Legat.

38 Jure tamen Canonum domus Parochialis à portione congrua separari videtur, quia ædes Parochiales, veluti pars Ecclesiæ, spectari solent, ut eas ex fundo fabricæ Ecclesiæ extrui, repararique oporteat, aut, si fundus fabricæ desit, ad eos recidat onus, qui ad Ecclesiam construendam restituendamque tenentur. Hinc eo exemplo, moderamineque cura, & expensa domus Pastoralis pro diversa locorum consuetudine alibi Parochianis, alibi Decimatoribus, alibi utrisque incumbit, quia reparatio domus Parochialis iisdem legibus, quibus reparatio Ecclesiæ, regitur.

39 Huc spectant sumptus majores. Nam quotidianas reparaciones, utpote modicas, ipse Pastor, veluti usufructuarius, ferre debet. Hinc ea est alibi communis praxis, quod Pastores ad minores, & ordinarias, Decimatores vero, aut Parochiani ad majores, & extraordinarias reparaciones teneantur. Arg. L. 7. §. 2. ff. de Usufr.

40 Reliquum est vel Superioribus ecclesiasticis, vel & Decimatoribus, qui ad reparaciones majores tenentur, Pastorem in sartis tectis servandis sui officij monere, de defectu ordinariæ reparacionis ædes majus periculum subeant. Nonnulli cautum est: Quod si ædes hujusmodi Pastorales defuncti Pastoris negligentia destructæ, seu labefactæ comperiantur, hoc totum expensis hæredum, & hæreditatis restitui deberet, ita tamen, quod infra annum ab obitu Pastoris per Justitarios loci fiat domus visitatio, si testatus decesserit. Quod si intestatus fuerit, mox à sepultura defuncti fiat visitatio, aut saltem, antequam ipsius bona per Officiarios — prehendantur.

41 Quantum ad suppellectilem domus hæc tota recidit ad onus (a); & arbitrium Pastoris, ea tamen lege, ut nihil in ea resplendeat, quod fastum, & luxum sæculi redoleat, aut ab honestate, modestia, & continentia alienum sit, quod in eo offi-

(a) Trid. sess. 25. cap. 1.

ficio non propria commoda, sed lucra Christi sectanda sunt toto vitæ genere.

* 42 In morali doctrina quid inde salubrius superest, quum justas ideas mercedis evangelicæ, veluti veræ portio- nis congruæ suscitare. Juxta S. Gregorium (a): Itaque considerandum est, quod uni nostro operi duæ mercedes habentur: una in via, altera in patria: una, quæ nos in labore sustentat, alia, quæ nos in resurrectione remunerat. Merces itaque, quæ in præ- senti accipitur, hoc debet in nobis agere, ut ad sequentem mercedem robustius tendatur &c. Ait B. Augustinus (b): Neque ideo debemus evangelizare, ut manducemus: sed ideo manduca- re, ut evangelicemus: nam si propterea evangelizamus, ut manducemus, vilius Evangelium, quam cibum &c. Et alibi (c): Non redditur sustentatio necessitatis à populo, quasi merces il- lis, qui in charitate serviunt, sed tanquam stipendium, quo, ut possint laborare, pascantur. Ecce ex crisi Synodi Aquisgranen- sis veras ideas (d)! Quia secularis militia caelestia non habet, terrena strenue militantibus præstat: qui autem Ecclesiæ ser- viunt, & labori suo velut debita reddi oportere credentes ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt, nimis carnaliter sapiunt, si putant, quod Ecclesiæ servientes, stipendia terrena, & non potius præmia æterna percipiunt.

TIT. XVIII.

De Immunitate Ecclesiasticorum Bonorum.

CAP. I.

De Veteribus Privilegiis.

I In veteri pauperie Ecclesiæ multi Clerici eo adacti sunt, ut aut ex labore manuum suarum, id est, opificio, aut artificio, aut tenui quadam, & honesta negotiatione victum sibi pararent. Reliquæ enim possessiones præditorum, & fundorum, Ecclesiæ aut exiguæ, aut nullæ erant.

2 Beneficio Constantini M. accreverunt facultates (e), & possessiones Ecclesiarum, quibus aliquando Imperator sat (f) amplum immunitatis privilegium à rei tributariæ collatione concessit, quod tamen à sequentibus Imperatoribus revocatum, aut temperatum abhinc fuisse constat.

Epist. Van-Erpen. T. II.

Ee

Cons-

(a) S. Greg. hom. 17. (b) S. Aug. de serm. Dom. in Mont. lib. 2. cap. 16.
(c) Idem de Past. c. 2. (d) Synod. Aquisgr. c. 107. (e) Gothofr. ad L. I. C.
(f) Theod. de SS. Eccl.